

Nr 54.

Ankom till riksdagens kansli den 26 april 1929 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om räntefrihet under viss tid för lån från täckdikningslånefonden.

(1:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen nr 169 i första kammaren av herr *Gustafson, Fritiof m. fl.* och nr 284 i andra kammaren av herr *Nordkvist m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande bestämmelser för lån ur täckdikningslånefonden, att sagda lån under de två första åren, som de innehavas, skola vara räntefria, samt att riksdagen för täckande av den genom föreslagen räntelindring uppkomna ränteförlusten måtte anslå erforderliga medel, förslagsvis beräknade till 60,000 kronor för budgetåret 1929/1930 och 120,000 kronor för vart och ett därpå följande år.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Över motionerna har utskottet i vederbörlig ordning infordrat utlåtande av lantbruksstyrelsen. Däri har styrelsen anført följande:

»Fråga om lindring i villkoren för lån från täckdikningslånefonden, på sätt i föreliggande motioner avses, har redan tidigare vid upprepade tillfällen varit på tal. Uti i ärendet till Kungl. Maj:t avgivna utlåtanden har lantbruksstyrelsen därvid hävdadt den åsikten, att vägande skäl talade för en dylik förändring. Sålunda har styrelsen i utlåtande den 8 juni 1910 med anledning av en framställning från hushållningssällskapens ombud den 7 november 1908 om utarbetande av förslag till reglemente för en täckdikningslånefond föreslagit, att dylikt lån skulle vara räntefritt under de två första åren och under de följande åtta åren återbetalas med en åttondel årligen, varvid 3.6 procent ränta skulle erläggas å oguldet kapitalbelopp. Vidare har lantbruksstyrelsen uti ett den 20 februari 1920 avgivet utlåtande över av odlingskommittén i skrivelse till chefen för kungl. jordbruksdepartementet den 20 januari 1920 framlagt förslag angående avveckling av dräneringsfonden m. m. uttalat sin anslutning till odlingskommitténs åsikt, att, bland annat, räntefrihet under viss tid å de från täckdikningslånefonden utlämnade lån borde medgivas, för att ifrågavarande lånemedel måtte erbjuda tillräcklig lockelse för jordbrukarna att igångsätta täckdikningsföretag, och sålunda täckdikningsverksamheten bibehållas vid en tillfredsställande omfattning. Slutligen har lantbruksstyrelsen i utlåtande den 7 december 1926 över en av hushållningssällskapens ombud gjord framställning om viss räntefrihet å lån från täckdikningslånefonden förordat nämnda framställning, under framhållande bland annat, att de skäl, som på sin tid

föranledde en motsvarande lindring i villkoren för lån från norrländska och allmänna nyodlingsfonderna, finge i lika utsträckning anses gälla även för täckdikningslånen vidkommande, ävensom att en lättnad i villkoren för dessa senare lån vore i särskild grad av behovet påkallad med hänsyn till då rådande tryckta förhållanden inom jordbruket.

Då nu frågan ånyo kommit upp, finner lantbruksstyrelsen sig böra förklara, att, enligt vad styrelsen kan finna, intet inträffat av beskaffenhet att föranleda ett frångående från styrelsens tidigare uttalade åsikt om önskvärdheten av sådan lindring i villkoren för ifrågavarande lån, att viss räntefrihet för desamma bleve medgiven. Lantbruksstyrelsen får sålunda för sin del tillstyrka bifall till föreliggande, i ämnet väckta motioner.»

Enligt gällande allmänna villkor för lån från täckdikningslånefonden (Sv. förf. saml. nr 332/1920) med däri sedermera gjorda ändringar, vilka ändringar i detta sammanhang sakna betydelse, skall å lyftat oguldet statslånebelopp erläggas fyra procent årlig ränta från lyftningsdagen. Och sedan statslån innehafts under två år från lyftningsdagen skall vid utgången av vart och ett av de därpå följande sju åren årligen återbetalas en sjundedel av det ursprungliga beloppet.

Motionärerna framhålla täckdikningens stora betydelse för utnyttjande av åkerjordens produktionsförmåga och erinra om jordbruksnäringens för närvarande synnerligen ogynnsamma ekonomiska läge med därav följande minskade möjligheter för den enskilde jordbrukaren att bekosta åtgärder av ifrågavarande art. Även i trots av de nu ofördelaktiga konjunkturförhållandena anse motionärerna det vara klok ekonomi att hjälpa landets jordbrukare till utförande av sådana grundförbättringar, som, då konjunkturförhållandena ändra sig till det bättre, utgöra bestående produktionsförbilligande faktorer och som nu äro ägnade att skapa välbehövliga arbetstillfällen på landsbygden. I motionerna erinras tillika om att enligt gällande villkor för lån från allmänna nyodlingsfonden statslån från fonden må av låneförmedlare under två år från lyftningsdagen innehavas räntefritt utan amortering och att genom ett bifall till motionerna likställighet i förevarande avseende skulle åvägbringas beträffande de nu berörda båda fonderna.

Utskottet.

Utskottet delar till fullo motionärernas uppfattning om täckdikningens stora betydelse för jordbruket. Staten har ock ådagalagt sitt intresse för främjande av denna verksamhet genom täckdikningslånefondens inrättande. Redan enligt gällande villkor torde täckdikningslånen utgöra en icke obetydlig hjälp för den enskilde jordbrukaren särskilt i betraktandet av att täckdikningen är ägnad att inom relativt kort tid lämna ekonomiskt utbyte. Med hänsyn emellertid till den jämväl ur den allmänna produktionens synpunkt synnerliga betydelsen av att täckdikningsverksamheten upprätthålles i en tillfredsställande omfattning och den enskilde jordbrukarens till följd av rådande lågkonjunktur å jordbrukets område minskade ekonomiska möjligheter att genomföra eljest erforderlig täckdikning, finner utskottet i likhet med lantbruksstyrelsen vägande skäl tala för någon ytterligare lättnad

i lånevillkoren av i motionerna angiven art. För en sådan anordning kunde även enligt lantbruksstyrelsens mening åberopas enahanda skäl, som på sin tid föranledde en motsvarande lindring i villkoren för lån från norrländska och allmänna nyodlingsfonderna. Det vill ock synas utskottet som ur nationalekonomisk synpunkt det måste vara minst lika betydelsefullt, att den odlade jorden sättes i kultur som att nya odlingsmarker komma till stånd, en uppfattning, som ock kommit till uttryck i den efter framställning av 1928 års riksdag nu framlagda propositionen nr 199 om sådan ändring i bestämmelserna om bidrag från statens avdikningsanslag att i fråga om möjligheterna att erhålla dylikt bidrag full likställighet skulle åvägbringas mellan odlad och oodlad jord.

Då utskottet emellertid icke anser sig kunna närmare bedöma de förändringar ur budgetär synpunkt, som kunna föranledas av den ifrågasatta räntefriheten, kan utskottet icke förorda ett omedelbart genomförande av författningsändringen i fråga utan håller före, att frågan först bör underkastas övervägande av Kungl. Maj:t för att därefter åter föreläggas riksdagen till prövning.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av de väckta motionerna I: 169 och II: 284, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte efter den närmare utredning, som kan befinnas erforderlig, förelägga riksdagen förslag till sådan ändring i gällande villkor för lån från täckdikningslånefonden, att statslån från fonden må under två år från lyftningsdagen innehavas räntefritt utan amortering.

Stockholm den 26 april 1929.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm*, *Nilsson* i Kabbarp, *Andersson* i Fältenborg, *Boberg*, *von Stockenström* och *Kropp*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Carlström*, *Uddenberg*, *Svensson* i Grönvik, *Weibull*, *Olsson* i Rödningsberg och *Pehrsson* i Bramstorp.
